אמר לו ר' אליעזר והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים יוכיחו [א] שכן שינה את שמם לדבר שאין בו מעילה [א]ומועלין בהן אף אתה אל תתמה על העולה אע"פ [ב] ששינה שמה לדבר שאין בו מעילה שימעלו בה אמר לו ר' יהושע לא אם אמרת בקדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים שכן שינה את שמם לדבר שיש בו איסור והיתר תאמר בעולה ששינה את שמה לדבר שכולו היתר: **גמ'** תניא אמר לו ר"א לרבי יהושע אשם ששחטו בצפון לשם שלמים יוכיח ששינה את שמו ומועלין בו ואף אתה אל תתמה על העולה שאע"פ ששינה את שמה שימעלו בה אמר לו רבי יהושע לא אם אמרת באשם שאם [ג] שינה את שמו לא שינה את מקומו תאמר בעולה ששינה את שמה ושינה את מקומה אמר לו ר"א אשם ששחטו בדרום לשם שלמים יוכיח ששינה את שמו ושינה את מקומו ומועלין בו אף אתה אל תתמה על העולה שאע"פ ששינה את שמה ושינה את מקומה מועלין [ד] בה א"ל ר' יהושע לא אם אמרת באשם ששינה את שמו ושינה את מקומו ולא שינה את מעשיו תאמר בעולה ששינה את שמה [ה] ואת מעשיה ושינה את מקומה [ו] אמר רבא ונימא ליה אשם ששחטו בדרום לשם שלמים בשינוי בעלים [ז] ששינה את שמו ושינה את מקומו ושינה את מעשיו [ח] מדלא קאמר ליה הכי שמע מינה נחית רבי אליעזר לטעמיה דרבי יהושע דאמר רב אדא בר אהבה אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת [ב]כיון שמלק בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטא' העוף אי הכי חטאת העוף נמי שעשאה למעלה כמעשה [ט] העולה מכי מליק בה סימן אחד [י] תימשך ותהוי עולת העוף וכ"ת ה"נ והא"ר יוחנן משום רבי בנאה [ח]כך היא הצעה של משנה מאי לאו כך היא הצעה ותו לא לא כך הצעה של כולה משנה רב אשי אמר בשלמא עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון דהא הכשירה בסימן אחד והא הכשירה בשני סימנין ועולת העוף למטה ליתא כיון דמלק בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטאת העוף אלא חטאת העוף כיון [ט]דאמר מר מליקה [יא] בכל מקום כשירה מכי מלק בה סימן אחד [יב] איפסלא כי הדר מליק באידך סימן היכי ממשכה והויא עולת העוף גופא אמר רב אדא בר אהבה אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון שמלק בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטאת העוף

ששחטן בדרום. לשם שלמים יוכיחו ששינה שמם ומעשיהם: **לדבר שאין בו מעילה.** שקדשים קלים אין בהם מעילה אלא באימורין: **ומועלין בהן.** מפני שנפסלו בשחיטת דרום ולא הביאתן זריקתן לכלל שעת היתר להוציאן מידי מעילה: **איסור.** אימוריהן יש בהן מעילה. חטאת העוף כולו היתר: **גמ' אשם** ששחטו בצפון כו' ומועלין בו. לפני זריקה דלאחר זריקה ליכא מעילה שהרי נאכל לכהנים דשלא לשמו לא פסיל ליה: **ואף אתה אל תתמה על העולה.** עולת העוף קאמר שנמלקו בה דאילו בעולת בהמה ששינה בה לשם חטאת לא פליג [טו] דהא שינה שמה לדבר שיש בו מעילה באימורין: **שינוי בעלים.** כשינוי מעשה חשיב לה: **נחית רבי אליעזר.** הבין את דברי רבי יהושע שטעמו משום דקסבר נמשכה משם עולה ונעשית חטאת והאי טעם ליכא למימר [יד] בשום שינוי שם קרבן אחר אלא בעולת העוף לבדה וכשניסתנית לשם חטאת ומעשיו [טו] כדמפרש רב אשי לקמן מפני שחטאת העוף כשירה בסימן א' וכשמלק עולת העוף למטה לשם חטאת ומליקת סימן אחד בעולה לאו [טז] כלום היא ובחטאת הוי גמר עבודה מקודם שחל עליה שם פסול עולה משום עשיית מטה חל עליה שם חטאת העוף כשירה ונמשכת ונעשית חטאת העוף: **תימשך ותיהוי עולת העוף.** ותהא כשירה דקס"ד דקאמר רב אדא לר' יהושע דחטאת [יז] נמי כשירה הויא: **וכי תימא.** לר' יהושע הכי נמי ומתניתין דקתני פסולה דלא כר' יהושע: **והאמר ר' יוחנן כך היא הצעה של.** משנתינו: **מאי לאו כך היא ותו לא.** כדגרסינן [יח] לה דלא פליג ר' יהושע אלא בעולה שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת: **לא.** הכי קאמר כך היא הצעתה של כולה משנה דכי היכי דפליג בעולה פליג בחטאת: **רב אשי אמר.** לעולם לא פליג ולא תיקשה דבשלמא עולת העוף שעשאה למטה כיון דחטאת הכשירה בסימן אחד וגמר עבודתה ממהר להשלים קודם שיחול על [יט] זו שם עולה פסולה חו היא [כ] הכשירה בשני סימנין [כא] ולפיכך סימן ראשון אינו פוסל בה משום עשיית מטה ועולת העוף למטה ליתא ויש כאן שינוי מעשה עולה והיכר מעשה חטאת מכיון שמלק בה סימן א' ועדיין לא חל עליה שם פסול עולה חל עליה שם חטאת כשירה הילכך נמשכה ויוצאה משם עולה ונעשית חטאת: **אלא חטאת.** עשאה למעלה כמעשה עולה בשני סימנין ולשם עולה: **כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשירה.** משום מליקת מעלה אין כאן שינוי [כב] להפקיע ממנה שם חטאת ואין כאן [כג] שינוי השם וכיון דחטאת גמר עבודתה סימן אחד מקודם שיגמור מעשה עולה חל עליה שם חטאת שנמלקה כולה בשלא [כד] לשמה ונפסלה משום שלא לשמה וכי הדר מלק אידך סימן להביאה לכלל מעשה עולה היכי מימשכא והויא עולה: **נמשכת ונעשית חטאת.** קלקלא דעתך ואפילו למיסק ליה לשם חובת חטאת קאמר:

חטאת

והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום כו'. משמע דמן התורה מועלים דק"ו דאורייתא הוא ותימה דלא מקשה מהכא לרבה דאמר בריש מעילה קדשי קדשים ששחטן בדרום אין מועלין בהן מן התורה ומאי איצטריך ליה לאקשויי התם אלא מנו אלא וי"ל דלרבה מעילה דר' אליעזר דהכא נמי מדרבנן דעולה שעשאה למטה כשחיטת דרום היא וק"ו דקאמר ר' אליעזר היינו שיש להם לבית דין לתקן מעילה:

לדבר שיש בו איסור והיתר. ואם תאמר חטאת העוף ששינה את שמה לשם חטאת העוף דיולדת תוכיח ששינה את שמה לדבר שאין בו מעילה ומועלין בה והא [כו] פסולה היא כדאמר בפ"ק (דף ט:) לשם חטאת יולדת [כז] לשם חטאת נזיר פסולה הני עולות נינהו ומיהו למאי דמסקינן בגמרא דנחית רבי אליעזר לטעמיה דרבי יהושע משום דנמשכת ונעשית חטאת העוף ניחא ועוד י"ל דר' יהושע הוה מצי לאהדורי זאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות כדקאמר ר"ש בפ"ק דמנחות (דף ג:) וא"כ אין מועלין בה דהא כשירה הויא:

[כח] **א"ר אליעזר אשם ששחטו בצפון** לשם שלמים יוכיח דמועלין. [כט] תימה לי אימת מועלין אי לאחר זריקה ליכא מעילה דהא מותר באכילה ואי לפני זריקה כפרש"י עולת העוף נמי לפני הזאה ומילוי מודה ר' יהושע דמועלין [ל] דאכתי לא נמשכה להיות כחטאת העוף וי"ל דר"א לטעמיה דאמר אשם שלא לשמו פסול כחטאת ומיירי לאחר זריקה. בהו"ך. תימה לי לימא ליה שכן שינה את שמו לדבר האסור ולדבר המותר כדקאמר במתני' וכי פריך בסמוך לימא ליה שינוי בעלים לימא [לא] ליה הא דפריך במתני'. בהו"ך:

בשינוי בעלים. ה"נ הוה מצי למימר אשם מצורע שקבל דמו [לב] בדרום בכלי לשם שלמים יוכיח שהרי שינה שמו ושינה מקומו ושינה מעשיו דצריך קבלה ביד כדאמר בריש איזהו מקומן (לעיל דף מז:) שני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי:

חטאת העוף שעשאה למעלה כו'. משאר קדשי קדשים ששחטן בדרום לשם קדשים קלים לא פריך שימשכו אלא מקינים [לג] דאמרי' (יומא מא.) אין הקינים מתפרשות אלא או בלקיחת בעלים או בעשיית כהן [לד] הילכך תיהני נמי הכא שתימשך:

ועולת העוף למטה ליתא. מתוך דברי רב אשי משמע דאי היתה למטה אע"פ דהאי בסימן אחד והאי בשני סימנין לא היתה נמשכת ונעשית חטאת העוף ותימה א"כ גבי חטאת העוף כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשירה למה ליה למימר מכי מלק בה סימן אחד מיפסלא בה האמר [לה] כיון דאין בה שינוי מקום אינה יכולה להימשך ועוד קשה דמשמע אם היתה נפסלת למעלה היתה נמשכת לעולה שהרי [לו] המקום גורם לה להמשך אם כן גבי עולה למה ליה טעמא דהאי בסימן אחד והאי בשני סימנין [לז] היתה נמשכת מחמת המקום ונעשית חטאת העוף ומפרש ה"ר חיים דכלל זה יהא בידך דלעולם אין הקרבן נמשך ליעשות קרבן אחר אלא מחמת שני טעמים שממשיכין אותו לפי שהיו פסולין בראשון וכשרים בשני הילכך גבי עולה צריכין שני טעמים דפסולה למטה וגם הכשרה בשני סימנין וכן חטאת העוף שעשאה למעלה אם היתה למעלה פסולה היתה נמשכת מכח שני טעמים ואם תאמר עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה חטאת תימשך ותיהוי חטאת דהא יש כאן שתי פסולות [לח] לעולה והכשירן לחטאת שהרי לא הבדיל והזה וי"ל שהמליקה מוסכתו וכסימן ראשון ליכא פסול [לט] של עולה דלימא שתימשך ותיהוי חטאת והזאה מילתא אחריתי היא:

מסורת הש"ס

א) סנהדרין נא. מנחות נג: חולין מט: קא., ב) לעיל סג: וש"נ

שינויי נוסחאות

א] יוכיחו ששינה כצ"ל (רש"ש): ב] שאע"פ (רש"ש): ג] שכן שינה את שמו ולא שינה כו' (ב"י צ): ד] שימעלו (רש"ש): ה] שמה ושינה את מקומה ושינה את מעשיה (רש"ש): ו] מקומה אשתיק אמר רבא אמאי אשתיק ונימא כו' (ב"י צ. רש"ש): ז] בעלים יוכיח ששינה (רש"ש): ח] מעשיו ומועלין בו מדלא (רש"ש): ט] כמעשה עולה לשם עולה (רש"ש): י] אחר באידך סימן תימשך (רש"ש): יא] בכ"י ודפוסי ונציה ליתא מליקה. ובשמכ"י תיקן מליקה כלפניו, ושם בכל מקום במזבח: יב] אחד הוי לה חטאת העוף דאפסילא (שמכ"י): יג] פליגי (ב"י), ובכ"מ פליג ר' יהושע: יד] למימר בשינוי שום קרבן אחר (רש"ש): טו] ומעשיה (רש"ש, ועי' ל"ק עיי מעשיו): טז] אין בו היכר עולה במעשיה כצ"ל ותיבות לאו כלום היא נמחק (כתה"י ושמ"ק): יז] דחטאת כשרה נמי הויא כצ"ל (רש"ש): יח] תיבות כדגרסינן לה נמחקות וצ"ל אין לך בה מחלוקת אלא אותו ששנינו בתוכה דלא פליג כו' (רש"ש): יט] צ"ל עליה (רש"ש): כ] תיבת היא ליתא בכ"מ. ולכת"י "הוו הוא" הוא דבור בפנ"ע: כא] סימנין ואין עבודת עולה ניכרת בסימן ראשון שבה ועולת העוף כו'. כצ"ל והפלא נמתק (כתה"י ושמ"ק): כב] שינוי מעשה חטאת לחול עליה שם עולה (כתה"י): כג] כאן אלא שינוי השם כצ"ל (רש"ש), ובגליון הוכא נ"ל שינוי מקום: כד] צ"ל שלא (רש"ש), ובכ"מ מתיבת בשלא עד תיבת משום ליתא: כה] צ"ל דהא (רש"ש): כו] בפ"ק ליתא חטאת יולדת, רק חטאת נזיר ומצורע. ועי' תוס' לקמן סט א ד"ה אשם: כז] דבור זה מוקף בש"מ: כח] בש"מ נוסף כאן אלמא לא פקע קדושתו: ל] בש"מ נוסף דהא דקאמר דאין מועלין היינו דוקא לאחר מיצוי, מטעם דהיא נמשכת ונעשית חטאת העוף ואין בו מעילה כשעשאה בהכשר, וא"כ לאחר עבודה הדם הוא ואז פקע מעילה מחטאת העוף אבל לפני זריקה דאכתי לא נמשכה להיות כחטאת העוף מודה ר' יהושע וצ"ל דר"א דהכא לטעמיה כו'. כצ"ל: לא] תיבות לימא ליה נמחק, וצ"ל דילמא לא אמר ליה משום דהוי אמר ליה הא דפריך במתניתין (חלא"ש).

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה א:

ט ב מיי' פ"ו מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו:

שיטה מקובצת

והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום כו'. תימה לתו"ך (מעילה ג.) אמאי מועלין בהן מדרבנן, תקשי ליה אמאי צריך לקשויי יוכיח בהן דפליגי במעילה מן התורה, וי"ל דמ"מ מייתי שפיר דאם ליתא דעולת העוף נמשכת כששינה בה ונעשית חטאת ואין בה מעילה מן התורה, א"כ קדשי קדשים ששחטן בדרום לא היה לנו להחמיר לגזור בהן מעילה אפי' מדרבנן (תו' אחרות): שכן שינה את שמם לדבר שיש בו איסור והיתר. ואם תאמר חטאת בהמה ששחטה לשם חטאת העוף תוכיח ששינה את שמה לדבר שכולו היתר ומועלין בה שהרי פסולה היא כששחטה שלא לשמה. מיהו כו' (בתוס' בפנים נמצא ליתא), ודוקא בעוף דליכא אלא סימן אחד כחטאת כדמפרש בגמ'. וי"ל דשאני ר"ח דהכא סבר לה כריש לאחר בפ"ק דמנחות (דף ג:) זאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות וא"כ כי שחטה לשם חטאת העוף לא מיפסל בכך (תו' אחרות): וניבא ליה אשם ששחטו בדרום לשם שלמים בשינוי בעלים כו'. תימה לי דחשיב הכא שנוי בעלים שנוי מעשה טפי משנוי קדש, ולעיל בפ"ק (דף ד.) הוה חשבי מעיקרא טפי שנוי קדש משנוי בעלים: אי הכי חטאת העוף נמי תימשך כו'. הקשה בקונטרס למאי הלכתא תימשך עולה, אי לענין שלא תאכל כמו עולה הלא כלה זה נמי לינה נאכלת דחטאת שלא לשמה פסולה, ואי למעילה, חטאת שלא לשמה אינה יוצאה מידי מעילה. ותירץ בקונטרס לענין להיסק לאוכה דקס"ד השתא דר' יהושע להיסק לאוכה נמי קאמר, אבל לפי המסקנא דקאמר לקמן דלהיסק לאוכה לא אמר ר' יהושע, לא פריך מידי. וקשה לימר כן דלא ידע המסקנא השתא. ונראה להר"ר לענין הקטרה קאמר דאם עולה לא תהיה כמו עולה, כמו שאמר ר' יהושע גבי עולה במתני' דאין מועלין שמע מינה דנמשכת להיות חטאת בכל ענין גם לענין הקטרה דאמרי' אפי' אם עלתה תרד כדין חטאת והיינו להיסק כדפי': ועולת העוף למטה ליתא. תימה דבכלי טעמא מפני דמפ"ה אמר נמשכה דהמשכה תלויה בגמרי בשינוי מקום, אבל גבי חטאת ליכא שינוי מקום, וא"כ למה לי פו טעמא דזה בסימן אחד וזה בשני סימנין, ואמר רבינו חיים דכלל זה כו' לעולם ב' פסולים שינוי מקום ושינוי סימן, וא"ת א"כ גבי חטאת העוף לימא האי טעמא לחוד דבכל מקום במזבח כשרה ולמה תחזיק כל

[illegible]